

Nya skatteutredningar igångsatta

Finansministern har i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1953 tillsatt två utredningar beträffande spörsmål på inkomstbeskattningens område. Båda utredningarna skola bedrivas skyndsamt. Därutöver har en utredning rörande stämpelförordningen igångsatts.

Den ena utredningen avser bl. a. de frågor, som sammanhånga med de s. k. *Lundin-målen*. I direktiven har finansministern efter en redogörelse för dubbelbeskattningsprincipen och nämnda mål anfört bl. a.:

”I ett den 5 februari 1953¹ avgjort mål — däri omständigheterna i allt väsentligt synes jämförbara med de som förelåg i det den 14 februari 1952² avgjorda målet — har regeringsrätten ansett förutsättningar för taxering icke föreligga. Om utgången i detta mål, i vars avgörande regeringsrättens samtliga ledamöter deltog, var nio ledamöter ense; övriga fyra ledamöter ansåg förutsättningar för taxering föreligga.

Allmänt har detta senaste avgörande fattats såsom ett frångående i princip av den ståndpunkt, för vilken avgörandet den 14 februari 1951 gav uttryck och på vilken tidigare omnämnda uttalanden i prop. nr 182/1951 och bevillningsutskottets bet. nr 53/1951 byggde. Det måste med andra ord konstateras att gällande bestämmelser, sådana de av regeringsrätten numera tolkas, icke synes ge utrymme för det bedömande av hithörande frågor som lagstiftaren

år 1951 förutsatte. Detta utgör ett starkt skäl för att ånyo pröva frågan om en uttrycklig reglering i skattelagstiftningen av det spörsmål varom nu är fråga.

Det må framhållas, att genom 1951 års förut omnämnda lagstiftning rörande de s. k. familjebolagen, vilken tillämpats första gången vid 1953 års taxering, vissa hinder rests mot åtgärder av nyss antytt slag. Denna lagstiftning, som tillkommit främst med tanke på vissa andra närbesläktade åtgärder på området för utnyttjande av kryphål i skatteförfattningarna, torde emellertid i förevarande hänseende icke erbjuda en tillräcklig garanti.

Jag får i detta sammanhang vidare erinra om vissa likartade skatteflyktsåtgärder, vilka även uppmärksammades vid lagstiftningen år 1951. Jag åsyftar möjligheten för delägare i ett familjebolag med ansamlade vinstmedel att till fulla värdet överlåta aktierna i bolaget å ett annat bolag, som icke är att anse såsom familjebolag eller, även om så är förhållandet, har till uppgift att driva penningrörelse. Ett sådant bolag kan till sig utan skattebelastning överföra vinsten såsom utdelning. I detta fall utfår delägarna, såsom köpeskillning för aktierna, vinstmedlen skattefritt (om aktierna innehafts mer än 5 år) och köparen ådrar sig icke genom förvärvet någon skatteskuld.

¹ Fil. dr. G. Nordbäcks tax. 1948, se denna tidskrift, årgång 1953, s. 146.

² R. Å. 1951 ref. 8, se denna tidskrift årgång 1951, s. 162.

Maj:t ville framlägga förslag till bestämmelser om rätt för rederier att i beskattningsavseende dels fördela ersättning på grund av försäkring för förlust av fartyg, som förlorats under åren 1952—1954, på

fem år, dels ock fördela köpeskillning för fartyg, som avyttrats under åren 1952—1954, likaledes på fem år. Framställningen har efter vederbörlig remiss överlämnats till *företagsbeskattningskommittén*.

Det sist sagda utgör en konsekvens av beskattningsreglernas avfattning, som för åtskilliga fall synes godtagbar. I andra fall åter — sådana har observerats i praktiken — där aktieförsäljningen icke har något som helst annat syfte än att undgå en materiellt befogad beskattning, kan starka skäl åberopas för att en dylik försäljning skall medföra samma beskattning som om i stället utdelning ägt rum. 1944 års allmänna skattekommitté antydde i sitt förut omnämnda betänkande vissa lagstiftningsåtgärder, som kunde vidtagas för att möta de senast antydda skatteflyktsåtgärder. Något direkt förslag framlades emellertid icke av kommittén. Även i propositionen intogs den ståndpunkten att med uttryckliga bestämmelser borde tills vidare anstå. Som skäl åberopade jag därvid bl. a. att redan gällande bestämmelser syntes möjliggöra åsättandet av en materiellt riktig taxering i sådana fall, där rena skatteflyktsåtgärder förelåg.

I det ändrade läge, som numera föreligger, kan ifrågasättas, huruvida det är tillrädligt att längre lita till att i praxis skatteflyktsåtgärder av olika slag, som bygger på utnyttjandet av kryphål i lagstiftningen, erhåller det bedömande som lagstiftaren avsett.

De nu berörda spörsmålen är av delvis intrikat natur och kräver en närmare utredning innan slutlig ställning till desamma kan tagas. Jag vill förorda att en dylik utredning kommer till stånd. Därvid synes i första hand de i det föregående omnämnda problemställningarna böra granskas. Emellertid kan ifrågasättas huruvida det icke vore mer ändamålsenligt med ett mer allmänt hållet stadgande om hur skentransaktioner och skatteflyktsåtgärder skall bedömas. Vid utredningsarbetet torde denna fråga jämväl böra prövas och därvid mot bakgrunden även av skatteflyktsåtgärder av delvis annat slag än de här tidigare omnämnda. Det ligger i sakens natur, att ett dylikt mer allmänt hållet stadgande bör så utformas att i möjligaste mån otrygghet i tillämpningen undvikas och att stadgandet i fråga icke blir tillämpligt å rent affärsmässiga transaktioner, vilka icke har

något samband med undandragande av skatt.

Utredningsarbetet synes lämpligen böra bedrivas så, att åt en särskild utredningsman uppdrages att närmare undersöka de skatteflyktsåtgärder, varom i förevarande sammanhang kan vara tal. Utredningsmannen bör därvid tillgodogöra sig den betydande erfarenhet på området, som vunnits inom överståthållarämbetets och de större länsstyrelsernas taxeringsavdelningar. Sedan fältet sålunda klarlagts och en säkrare uppfattning vunnits rörande behovet av lagstiftningsåtgärder och de linjer efter vilka en lagstiftning bör utformas, får prövas huruvida en särskild kommitté då bör tillsättas med uppdrag att överväga det förebragta materialet och utarbeta erforderliga författningsförslag.

Det synes önskvärt att 1954 års riksdag förelägges förslag till författningsbestämmelser, avseende transaktioner av den art som varit föremål för regeringsrättens bedömande i förut omnämnda båda mål. Utredningsmannens arbete såvitt avser denna fråga bör bedrivas med tanke härpå. Därvid bör tillika prövas huruvida de nya bestämmelserna skall göras tillämpliga redan vid 1954 års taxering.”

Kammarrättsassessorn T. Bengtsson har erhållit uppdraget att företaga den förberedande undersökningen.

Frågan om den skatterättsliga behandlingen av *kapitalförsäkringar* och deras belånande samt det därmed sammanhängande spörsmålet om förmögenhetsbeskattningen av dylika försäkringars premiereserv har överlämnats för utredning till särskilda sakkunniga med kammarrättsrådet N. G. Lindquist som ordförande.

Justitierådet N. J. Regner har anförtratts utredningen om *stämpelförordningen*. Bland de frågor, som särskilt berörts i direktiven för utredningen, må nämnas grunderna för lagfartsstämpelns erläggande. Ett förslag till omläggning här-

Vad kostar det att ha bil?

I häfte nr 24 i år av Motormännens Riksförbunds tidskrift "MOTOR" återfinnes en av byrådirektören Åke Englund författad artikel med rubriken "Hur har dom råd att ha bil?" Icke minst taxeringsmännen ställas ofta under sitt arbete inför denna fråga. Det kan därför kanske vara av intresse för denna tidskrifts läsare att få del av byrådirektör Englunds synpunkter på spörsmålet samt av "MOTORS" kommentarer på ledarplats till dessa synpunkter.

Bilkostnad — Bilutgift

Motormännens Riksförbund (M) liksom bl. a. KAK utarbetar och publicerar varje år sedan några år tillbaka en kalkyl över bildriftskostnader. Intresset för dessa driftskostnadskalkyler har alltid varit mycket stort. Många förundra sig emellertid över att de av motororganisationerna framräknade driftskostnaderna äro så höga och ställa sig tvivlande till kalkylernas riktighet. Denna tveksamhet har särskilt aktualiserats, sedan resultatet av en av Svenska Vägföreningen utförd undersökning blivit känd.

Våren 1951 kartlade Svenska Vägföreningen personbilsbeståndets fördelning på olika typer av ägare samt sambandet mellan "bilinnehav", yrke och inkomst ifråga om de privata bil-

ägarna. Undersökningen omfattade över 7.000 personbilar, som utvalts på sådant sätt, att de gävo en representativ bild av hela landets samtliga bilägare. Denna undersökning gav många ganska överraskande resultat.

Sålunda framkom bl. a., att hälften av alla bilägare år 1949 (sista tillgängliga inkomstår) hade en familjeinkomst (d. v. s. summan av makarnas nettoinkomster) understigande 8.750 kr., ett belopp som med dagens inkomstförhållanden torde kunna beräknas motsvara ungefär 13.000 kr.

Såsom en komplettering till denna undersökning utfördes en mindre enkätundersökning angående bilutgifter 1950 bland 2.300 personbilägare inom Stockholms län. Trots tämligen stor bortfallsprocent blev denna senare undersöknings representativitet för Stockholms län ganska god i de avseenden, som kunde kontrolleras. Även denna undersökning gav i viss mån överraskande resultat, vilka dock mycket väl anslöto sig till de resultat beträffande bl. a. inkomster och bilutgifter, som framkommit vid den förstnämnda undersökningen. Utgiftsundersökningen visade sålunda bl. a., att under år 1950 hälften av bilägarna hade drifts-

utinnan skall taga sikte på att åstadkomma större jämnhet i beskattningen vid å ena sidan direkt köp av fastighet och å andra sidan förvärv av aktier eller andelar i bolag eller förening, som äger fastighet (jfr. bevillningsutskottets bet. nr 18/

1950). Härutöver må särskilt nämnas spörsmålet om lagfartsstämpel vid fusion, en fråga som ännu icke fått sitt klarläggande i praxis (jfr. bevillningsutskottets bet. nr 20/1952). Sistnämnda fråga skall behandlas med förtur.